

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) илимий даражасын изденип алуу боюнча Д **13.20.618** диссертациялык кеңештин эксперти, педагогика илимдеринин кандидаты, **профессор К.Ч.Джанузаковдун 13.00.01. — жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы** боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген **Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын "Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери"** деген темадагы диссертациясына

КОРУТУНДУСУ

Эксперт, изденүүчү Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын "Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери" деген темадагы диссертациясын талдап чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Абдыракунова Жылдыз Сатаровна тарабынан даярдалып сунушталган кандидаттык диссертация И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Кыргыз билим берүү академиясынын алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) илимий даражасын изденип алуу боюнча Д **13.20.618** диссертациялык кеңештин профилине туура келет.

Диссертациялык иште **13.00.01. - жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы** адистигинин паспортунун 6 жана 7 пунктарынын талаптарына жооп берүүчү, жалпы орто билим берүүчү мектептердин бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлерин жогорулатууга, педагогикалык негиздерин жана шарттарын иштеп чыгууга байланыштуу изилдөөлөр жүргүзүлгөн.

2. Диссертациялык иштин максаты.

Диссертациялык иштин максаты катары изденүүчү - мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасиринин педагогикалык негиздерин аныктоо жана аларды экспериментте текшерүү деп белгилеген.

Коюлган максат диссертацияда төмөндөгү милдеттерди аткаруу жолу менен чечилген:

1. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнүн кесип тандоосуна үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негизин жана анын маңызын теориялык жактан аныктоо.

2. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнүн кесип тандоосуна үй-бүлө тарбиясынын таасирлеринин потенциалдык мүмкүнчүлүгүн, критерийлерин, деңгээлин аныктоо.
3. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнүн кесип тандоосунун үй-бүлө тарбиясынын таасирин арттыруунун теориялык моделин, педагогикалык шарттарын аныктоо жана экспериментте текшерүү жана практикалык сунуштарды иштеп чыгуу.

Диссертациялык изилдөөнүн милдеттери, негизинен изилдөөнүн максатына жетүүгө жана теманын көйгөйлүү суроолорун чечүүгө багытталып алынган.

Диссертациянын кол жазмасында изилдөө объектиси катары - мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасири - деп белгиленген.

Диссертант тарабынан изилдөө ишинин максатына жетүү жана милдеттерин ишке ашыруу үчүн педагогикалык изилдөөлөрдүн негизги изилдөө методдоруна болгон - сурамжылоо (аңгемелешүү, интервью алуу, анкета жүргүзүү); фокус-топтук талкуулоо; документалдык материалдарды талдоо; портфолио ыкмасы; моделдештирүү методу; диагностика жана тестирлөө методу; педагогикалык байкоо; педагогикалык эксперимент жана статистикалык талдоо жүргүзүү ыкмасы кеңири колдонулуп, изилдөө иштери аткарылган. Изилдөө методдору негизинен изилдөөнүн максатына жана милдеттерине туура жана багыттуу алынган.

Диссертациялык иш педагогика илиминин жана билим берүүнүн учурдагы актуалдуу маселелеринен болгон - жалпы билим берүү мектептеринин бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздерин изилдөө жана алардын пайдалуулугун жогорулатууга байланыштуу шарттарды, жолдорду, моделди аныктоого жана иштеп чыгууга багытталып жазылган.

3. Илимий натыйжалар.

Диссертациялык иштин кол жазмасында жалпы педагогика илимин байытууга жана билим берүүнүн теориясы менен практикасынын өнүгүүсү үчүн жогорку мааниге ээ болгон төмөндөгүдөй илимий теориялык жана практикалык натыйжалар алынган:

1. Жаңы социалдык-экономикалык шарттарга ылайык алгачкы ирээт мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө тарбиясынын таасиринин педагогикалык негиздеринин изилденгендиги.
2. Окуучуларга кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө кесиптик багыт берүүчү социалдык-педагогикалык чөйрө катары анын өзгөчөлүгү жана ролунун аныкталгандыгы.

3. Мектеп бүтүрүүчүлөрүнүн кесип тандап алуусуна үй-бүлө тарбиясынын натыйжалуулугун арттыруунун теориялык моделинин, педагогикалык шарттарынын даярдалып жана эксперименттик жол менен текшерилип негизделиши.
4. “Үй-бүлөнүн кесиптик багыт берүүдөгү потенциалы”, “үй-бүлөнүн кесиптик багыт берүүдөгү даярдыгы” түшүнүктөрүнүн мазмунунун такталгандыгы.
5. Мектеп бүтүрүүчүлөрүн кесип тандап алууга даярдоодо үй-бүлөнүн таасирин арттырууга багытталган ата-энелер, мугалимдер үчүн атайын программанын даярдалгандыгы жана апробацияланып практикалык кеңеш катары сунушталышы.

Алынган илимий натыйжалардын илимий жаңылыктарын жана баалуулуктарын, жалпы билим берүү мектептеринин бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлө тарбиясынын таасирлеринин натыйжалуулугунун арттыруунун педагогикалык шарттарынын, теориялык моделинин даярдалышын жана алардын тарбиялык, практикалык маанисинин, өзгөчөлүгүнүн жана ролунун илимий маанилүүлүгүн жогору деп белгилесе болот. .

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү.

Диссертациялык изилдөөдөн алынган натыйжаларды жана практикалык сунуштарды илимий-методикалык жактан кайрадан тактап иштеп чыгуудан жана толуктоодон кийин жалпы билим берүүчү мектептердин мугалимдерине, ата-энелерге жана педагогдордун кесиптик квалификациясын жогорулатуу курстарында, семинарларында, алардын атайын педагогикалык кесиптик компетенцияларын калыптандырууга багытталган сабактарында колдонсо болот.

5. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши.

Издөнүүчү Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын диссертациялык ишинин авторефератынын жазылышы диссертациянын кол жазмасынын мазмунуна, атайын коюлган талаптардына дал келет жана жооп берет. Изилдөө ишинин ички мазмунунун логикалык ирээттүүлүгү жана илимий жаңылыктарынын далилдүү берилиши, кол жазманын мазмунун толук ачат жана жеткиликтүү байланышта даярдалган.

6. Айрым мүчүлүштүктөр.

Диссертациялык иште төмөндөгүдөй кемчиликтерге жана мүчүлүштүктөргө жол берилип калган:

1. Диссертациянын биринчи бабында мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасиринин илимий -

педагогикалык жана илимий-теориялык негиздери толук ачылбай, изилдөө ишинин максаты жана милдеттери менен байланышы жеткиликтүү, аргументтүү негизделбей, үстүртөн болуп калган.

2. Диссертациянын биринчи бапында мектеп бүтүрүүчүлөрүнүн кесип тандоосуна үй-бүлөнүн таасирин жогорулатуунун педагогикалык шарттарын белгилөөдө логикалык, мазмундук жана редакциялык мүчүлүштүктөргө жол берилгендигине байланыштуу, педагогикалык шарттардын мазмуну ачык жана так негизделбей калган. Белгиленген педагогикалык шарттардын ички логикалык мазмунунун жана илимий баалуулугун каирадан иштеп чыгуу, тактоо талап кылынат.

3. Диссертациянын баптарынын корутундулары жана жалпы жыйынтыктоочу корутундулары изилдөөнүн милдеттеринин мазмунуна жараша илимий негизде так жооп бере тургандай, илимий жыйынтыктарды жана жаңы жоболорду негиздеген болуп редакцияланып берилсе, иштин илимий баалуулугу жогору болот.

4. Диссертациянын кол жазмасында жана авторефераттын текстинде көптөгөн татаал, мазмундары так эмес, бир канча ойду камтыган сүйлөмдөргө, ошондой эле орфографиялык жана стилистикалык дагы каталарга жана кемчиликтерге жол берилип калган.

7. Сунуштар

Негизинен диссертациялык иш илимий жактан ортодон жогору деңгээлде даярдалган. Диссертациянын баптарынын корутундулары жана жалпы корутундулары илимий эмгектин максатына, милдеттерине жараша так жана негиздүү илимий тилде каирадан толукталып жана жыйынтыкталып берүүнү талап кылат.

Диссертациялык изилдөөлөрдүн негизинде даярдаган практикалык сунуштардын мазмуну, практикалык жактан негиздүү мазмунда жана илимий-методикалык жактан байытылган мааниде жаңы редакцияда иштелип чыгууну талап кылат. Анткени, эмгектин үчүнчү милдетинин бир бөлүгү –эксперименталдык жол менен тийиштүү практикалык сунуштарды иштеп чыгуу болуп эсептелет.

8. Сунуштамалар.

Диссертациянын кол жазмасында орун алып калган айрым татаал, бир канча ойлоду камтыган сүйлөмдөрдү каирадан карап чыгуу жана жөнөкөй, илимий түшүнүктүү тилде берүү туура болот. Кол жазманын жана авторефераттын текстинин сүйлөмдөрүнүн мазмунун, мүмкүн болушунча, илимий тилде жана түзүлүштө, сын көз караш менен талдоо ирээтинде берилишине көңүл буруу керектиги сунушталат.

9. Корутунду.

Диссертациялык иш педагогика илиминин учурдагы актуалдуу маселелеринен болгон жалпы билим берүү мектептеринин бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдөгү үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлерин активдештирүүнүн педагогикалык негиздерине байланыштуу көйгөйлүү маселелерди жана суроолорду илимий жактан иштеп чыгууга багытталып аткарылган. Бирок, диссертациянын илимий жактан жыйынтыкталып берилишинде бир топ кемчилитерге жол берилип калган.

Жогоруда белгиленген жалпы кемчиликтер жана кол жазмада орун алып калган мүчүлүштүктөр, диссертациялык иштин илимий баалуулугун төмөндөтүп, белгиленген илимий жоболордун, педагогикалык шарттардын, жыйынтыктардын мазмунун кайрадан алдап, тактап жана оңдоп-түздөөнү, алардын илимий баалуулугун жана сапатын жогорулатып иштеп чыгууну талап кылат.

Диссертациялык иштин илимий негиздүүлүгү жана жыйынтыкталып берилиши Кыргыз Республикасынын **“Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндөгү жобонун”** 10 п. талаптарына жетишээрлик жооп бере турган деңгээлде даярдалган.

10. Диссертациялык кеңештин эксперти, И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Кыгыз билим берүү академиясынын алдындагы педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) илимий даражасын изденип алуу боюнча Д. 13.20.618 диссертациялык кеңешине, 13.00.01. — жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча берилген Абдыракунова Жылдыз Сатаровнанын “Мектеп бүтүрүүчүлөрүнө кесиптик багыт берүүдө үй-бүлөлүк тарбиялоонун таасирлеринин педагогикалык негиздери” деген темадагы диссертациясынын кол жазмасы алдын-ала коргоого кабыл алууга сунуш кылат.

Эксперт К.Ч.Джанузак

Эксперт К.Ч.Джанузаквдун колун **“ТАСТЫКТАЙМ”**

КТ “Манас” университетинин
кадрлар бөлүмүнүн башчысы

ВЕХБИ БАШКАПАН